

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
Житомирський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти
Факультет підвищення кваліфікації

**Проектна технологія як засіб реалізації
компетентнісного підходу в навчанні та
вихованні дітей зі зниженим слухом**

Курсова робота

в и к о н а л и
слухачі курсів підвищення кваліфікації
вихователі Березівської спеціальної
загальноосвітньої школи-інтернату
I – III ступенів

Громушко Є.М.

Ковалик К.В.

Ковтун А.М.

Сладковська І.В.

Урбан А.І.

Житомир – 2012

Тема досвіду:

Проектна технологія як засіб реалізації компетентнісного підходу в навчанні та вихованні дітей зі зниженим слухом

Автори: Громушко Є.М.

Ковалик К.В., Ковтун Л.М.,

Сладковська І.В., Урбан Л.І.

вихователі

Березівської спеціальної загальноосвітньої

школи-інтернату I-III ступенів

Житомирської обласної ради

Ідея досвіду:

теоретично обґрунтувати та практично перевірити ефективність застосування проектних технологій у спецшколі-інтернаті

Науково-теоретична база досвіду:

Досвід ґрунтується на використанні перспективного передового досвіду науковців І. Беха, І. Єрмакова, С.О.Сисоєвої, В. Паламарчука, Л. Подимової, В.О. Сластьоніна, М.Д. Ярмаченка та інших освітян

Зміст

Вступ.....	4
Розділ I. Метод проектів як загальна потреба нашого часу	
1.1. Історія виникнення методу проектів.....	7
1.2. Класифікація проектів та їх використання у навчально-виховному процесі школи.....	13
Розділ II. Ефективність застосування проектних технологій у школі-інтернаті	
2.1. Впровадження методу проектів у навчально-виховний процес школи-інтернату.	25
2.2. Проектна діяльність як важливий аспект виховної роботи.....	35
Список використаних джерел.....	41
Додатки.....	43

Вступ

Актуальність дослідження. На порозі XXI століття закономірно постає питання про нову школу, яка створила б умови для повноцінного фізичного, психічного, соціального та духовного розвитку дитини і плекала людину, здатну будувати демократичну державу

Сучасна школа повинна допомогти учням відчувати себе впевненими на ринку праці, вміти адаптуватися до соціальних змін і криз у суспільстві, бути психологічно стійкими, розвивати здатність до самоорганізації. Це вимагає пошуку нових форм організації навчально-виховного процесу, які дозволили б:

- забезпечити високий інструментальний рівень знань випускників, уміння самостійно набувати і застосовувати їх на практиці;
- розвивати кожного учня як творчу особистість, здатну до практичної роботи;
- залучати кожного учня до активної пізнавальної діяльності;
- формувати навички пізнавальної і дослідницької діяльності, розвивати критичне мислення;
- формувати в учнів цілісну картину світу;
- спілкуватися з однолітками не тільки своєї школи, міста, але й інших міст і навіть країн;
- грамотно працювати з інформацією і т. д.

На превеликий жаль, навчально-виховний процес у сучасній загальноосвітній школі спрямований здебільшого на формування інтелекту як такого, що становить визначену суму знань. Це не сприяє саморозвитку особистості, особистісному становленню індивіда. Навчально-виховний процес здійснюється без конкретного адресата, не враховуються зміни, що відбуваються у розвитку сучасного школяра. Сьогодні всім відомий є факт, що учень нашої країни є більш освіченим, ніж його американський одноліток, але практично не готовий до життя у мінливому світі.

Ось уже більше століття суспільство закріплює за школою дві основні функції: розвивальну (становлення особистості) та соціальну або адаптивну (введення дитини з допомогою навчання у розгалужену структуру соціальних ролей). Наша школа, виконуючи перше завдання, забезпечує непоганий рівень освіти, хоча і ціною навантажень всіх учасників освітнього процесу, а ось адаптивна задача вирішується неефективно. Цьому є і об'єктивні причини: зараз система освіти разом із суспільством переживає зміну системи цінностей і стилю життя всіх соціальних груп. Відсутнє не тільки соціальне замовлення на відповідний тип освіти, але й найбільш загальне уявлення про напрям його розвитку. Проте освітній процес, на відміну від виробничого, неможливо зупинити. А тому школа, навіть в умовах кризи, працює, перебудовується на ходу, не зупиняючи пошук нових форм організації навчальної діяльності, освітніх моделей і т. п.

Перевірені практикою технології західної методичної науки використовуються нашою школою, переробляються і оформляються у вигляді нових технологій. Так, все більше педагогів у школах України цікавляться і використовують проектну діяльність учнів.

Успішним метод проектів є завдяки інформатизації виховного процесу, що дає можливість створити для учнівської молоді „розширену діяльність”, освоюючи систему соціальних зв'язків і відносин.

Саме тому обрана **тема дослідження** «Проектна технологія як засіб реалізації компетентнісного підходу в навчанні та вихованні дітей зі зниженим слухом» є досить актуальною.

Об'єкт дослідження – навчально-виховний процес в школі-інтернаті

Предмет дослідження – зміст, форми та методи проектної діяльності в навчально - виховному процесі школи-інтернату

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати та практично перевірити ефективність застосування проектних технологій у спецшколі-інтернаті.

Гіпотеза – проектні технології будуть ефективними за таких умов:

- наявності соціально значущої проблеми;

- активізації пошукових зусиль учасників виховного процесу;
- дослідження і розробки оптимальних шляхів вирішення проектів;
- структурування змісту проекту;
- алгоритмізації діяльності;
- рольового змісту діяльності учасників проекту;
- обов'язкового публічного захисту, творчого звіту;
- теоретичної та практичної значущості результату;
- самостійності дій;
- аналізу підсумків упровадження.

Виходячи з мети та гіпотези ми поставили такі **завдання дослідження**:

- проаналізувати основні етапи становлення та розвитку методу проектів в українській та зарубіжній педагогічній теорії та виховній практиці;
- визначити структуру та зміст проектів в сучасній педагогічній теорії;
- виявити актуальний стан проектних технологій та вимоги до їх застосування у виховному процесі школи;
- практично перевірити ефективність застосування методу проектів в сучасній школі-інтернаті для дітей з вадами слуху.

Розділ I. Метод проектів як загальна потреба нашого часу

1.1. Історія виникнення методу проектів

Демократизація освіти передбачає постійне вирішення проблем оновлення навчально-виховного процесу в напрямку виховання самостійності учнів, розвитку їхньої ініціативи і творчості, а це, у свою чергу, потребує підвищення якості існуючих методів навчання та пошуку нових, більш продуктивних шляхів.

Саме тому в практиці навчально-виховної роботи школи вчені-педагоги і вчительські колективи шукають нових, нетрадиційних моделей навчання. Зупинимось тут коротко на характеристиці та історії виникнення методу проектів, а також історії його застосування в навчально-виховній роботі в зарубіжній школі.

Метод проектів не є принципово новим у світовій педагогіці. Він виник ще у 20-і роки минулого сторіччя в США. Метод ще мав назву *методу проблем*.

Метод проектів був запропонований і розроблений американським філософом Джоном Дьюї та його учнем Вільямом Кілпатріком. Вони запропонували ідею побудови навчального процесу на активній основі, на цілеспрямованій діяльності учнів з урахуванням їх особистої зацікавленості в знаннях. Американці змогли конструктивно підійти до суті методології й усвідомити її переваги. У проектній технології раціонально поєднувалися теоретичні знання та їх практичне застосування. Саме тому з часу появи проектної технології й дотепер вона активно використовується у практиці американської школи.

У Росії ідеї проектного навчання виникли практично паралельно з розробками американських педагогів. Під керівництвом російського педагога С.Т. Швацького в 1905 р. була організована група співробітників-одномумців, які намагалися активно використовувати проектні методи в практиці викладання.

У США, Англії, Бельгії, Німеччині та багатьох інших країнах ідеї проектної технології знайшли широкий відгук і втілення. Елементи методу проектів широко використовуються в сучасних моделях навчання в деяких зарубіжних країнах.

Методом проектів було передбачено планування учнями своєї навчальної діяльності та засобів її виконання. Матеріали для навчання брали з повсякденного життя учнів. Вважалося, що програми – це сукупність взаємопов'язаних досвідів, які мали стати змістом навчально-виховної роботи. Самі проекти носили індивідуальний та груповий характер і мали враховувати усі сторони життя кожного учня (екскурсії, гру, виготовлення нескладних виробів тощо). Виконання проектів відбувалося у певній послідовності: обрання проекту, усвідомлення завдання, що повстало перед учнем щодо його виконання та обговорення наслідків результатів. Учитель мав сприяти виконанню роботи.

Метод проекту започатковував низку ідей:

- усвідомлення зв'язку школи з життям;
- намагання учнів брати участь у плануванні своєї діяльності;
- обрання засобів здійснення визначеної роботи;
- використання в процесі навчання набутого життєвого досвіду;
- використання індивідуальних і групових методів навчання;
- використання позакласних і позашкільних форм навчально-виховної роботи;
- уміння планувати свою роботу;
- уміння підбивати підсумки та оцінювати наслідки роботи.

Слід також зазначити, що протягом навчально-виховного процесу учні знаходилися під пильним наглядом педагога й отримували його допомогу.

Елементи методу проектів використовувалися в експериментальних школах у 20-30-х роках минулого століття. Так, зокрема, прибічники "нової школи" А. Аейлеха (Англія) були прихильниками "абсолютної свободи учнів". Школа "Ермітаж" О. Декролі (Бельгія) максимально враховувала

інтереси та вподобання дитини, навчальний матеріал тісно пов'язувався з оточуючим учнів життям, розвивалися творчі здібності дітей, були опрацьовані чіткі форми і методи оцінювання діяльності кожного.

У 30-х роках ХХ століття у Франції в експериментальному порядку було створено низку зразкових ліцеїв (ліцеї-пілоти), в яких використовувались у навчально-виховній роботі ідеї методу проектів: опрацьовувати шкільну програму з групами (командами) ліцеїстів, враховувати індивідуальні нахили учнів, навчати їх у тісному взаємозв'язку з оточуючим середовищем, учителем та іншими учнями.

У 60-х роках минулого століття у США виникла модель навчання під назвою "Індивідуальне навчання" (Пітсбургський університет), що охоплювала учнів початкової школи. Спільними ідеями індивідуального методу навчання та методу проектів є:

- подрібнення навчального матеріалу на відповідні розділи або невеличкі фрагменти;
- добір навчальної літератури і шкільних засобів;
- індивідуальна і групова робота учнів з виконання завдань;
- контроль педагога за наслідками роботи учня.

Іншою методикою дослідницького типу є "Запрошення до дослідження" американського біолога і педагога Дж. Шваба (середина 60-х років). У цій моделі були широко використані ідеї методу проектів, а саме: ознайомлення учнів з предметом дослідження, постановка проблеми, стимулювання учнів до пошуку відповідних рішень та знаходження шляхів їх вирішення.

У 60-70-х роках у США було створено нову модель навчання "Школа майбутнього", де також використовувався метод проектів: заняття за індивідуальними планами (під керівництвом учителя); учням надавалося право навчатись у класі або самостійно (Оклефський коледж, Пітсбург; коледж Ітон Ереа та ін.).

У 80-90-х роках минулого століття значну популярність в шкільній освіті набув проект спільного або кооперативного навчання (університети штатів

Балтимора, Міннесота та Каліфорнія). Як і в методі проектів, тут виховувались такі якості учнів, як відповідальність за своє навчання і навчання інших членів групи, взаємодопомога, індивідуальна незалежність, соціальна взаємодопомога.

У 60-80-х роках ХХ століття у Великій Британії працювали навчально-виховні заклади, де поєднувались індивідуальні та групові заняття з учнями, зокрема у Коутессторп коледжі (графство Лесестершир). Роль учителя у процесі навчання полягала у максимальному сприянні учням при виконанні ними обраного змісту занять.

У методі проектів велика увага приділяється індивідуалізації навчання. Цю ідею широко використовували вчені-педагоги та практики Франції у 70-80-х роках минулого століття. Зокрема, ними було опрацьовано метод індивідуалізації навчання "у власному ритмі". Не заперечуючи класно-урочну систему, вони проводили дослідження щодо удосконалення розкладу уроків, розподілу класів на групи, навчального дня – на дві половини, відміни домашніх завдань тощо.

Метод проектів був частково використаний у навчально-виховній роботі в школі-інтернаті Є. Френ, де широко практикувалася самостійна робота учнів. Кожен учень, кожен клас мали свої індивідуальні програми на день, тиждень, місяць. Навчання у школі Є. Френа тісно пов'язувалося з життєвим досвідом учнів. Самостійна робота учнів ретельно контролювалася педагогом.

Широкого поширення у 60-80-х роках минулого століття на Заході набули так звані відкриті школи, навчально-виховна робота у яких передбачала тісний зв'язок з оточуючим середовищем, врахування різноманітних соціальних чинників та самоосвіта індивіда. Як і в методі проектів, навчально-виховний процес у ньому тісно пов'язаний з позакласною та позашкільною роботою.

У штаті Міннесота (США) одним із головних завдань педагогічного колективу було проголошено:

- перетворити навчання у радість;
- формувати індивідуальність дітей;
- розвивати активність, відповідальність, творчість, комунікабельність, самостійність.

За допомогою вчителя учень міг скласти індивідуальний план навчальної роботи, одержати оцінку вчителя. З учнями проводилися різноманітні екскурсії на виробництво, в сільські господарства, контори. Аналогічна робота проводилась і у громадських школах та "школах без стін".

На початку 70-х років ХХ століття в Англії було створено експериментальні "відкриті школи", в яких (за ідеєю авторів методу проектів) не існувало чіткого розкладу уроків, традиційного навчального плану. Учитель і учні спільно планували теми занять і час їх виконання (інтегрований день). Створювалися також групи старших і молодших учнів, які сиділи на заняттях поруч; цим самим, на думку авторів, виховувалося довірливе ставлення і турбота старших учнів до молодших. Подібні навчальні заклади створювались у Німеччині, Франції та в інших країнах.

У 1968 році у США були створені перші альтернативні школи. Автори цього типу шкіл, як і автори методу проектів, виступали проти класно-урочної системи, енциклопедизму навчальних програм, їх затеоретизованості, збільшення кількості уроків, навчальних завдань тощо. Найбільш поширеними формами навчання були бесіди, дискусії, розвиваючі ігри, вправи творчого характеру. Заняття проводилися в музеях, лабораторіях, бібліотеках, наукових центрах за індивідуальними планами. Широко використовувалося навчання парами і в групах, а також методика індивідуального навчання. Все це нагадує ідеї, закладені в методі проектів.

Серед альтернативних шкіл були й такі, як вільні школи, річні та неградуйовані школи, "дикі" школи, дитячі центри тощо. Вони мало чим відрізнялися від альтернативних шкіл і були розраховані на початкове навчання. Учні цих шкіл багато часу проводили на свіжому повітрі, у дворах,

скверах та парках. Значна увага в цих школах приділялася розвитку творчих здібностей учнів за їх інтересами.

Практичний досвід показав, що намагання перетворити школу навчання у школу життя шляхом відміни класно-урочної системи та заміни її виконанням завдань-проектів виявилось невдалим. Всі інноваційні системи навчання, де проводились експерименти з ліквідації класно-урочної системи, були приречені на провал, а навчально-виховні заклади характеризувалися низьким рівнем знань учнів.

Проте пошуки нових форм і методів у галузі навчально-виховної роботи конче потрібні, оскільки вони є рушійною силою оновлення педагогічної науки і практики.

Метод проектів відіграв і відіграє значну роль у вирішенні проблеми оновлення навчально-виховного процесу в загальноосвітній школі. Це, перш за все, стосується виховання в учнів самостійності, ініціативи, творчих здібностей, активізації продуктивних методів навчання.

У зарубіжній і вітчизняній педагогіці було створено чимало нових моделей навчання, започаткованих методом проектів, які з успіхом використовуються у практиці навчально-виховної роботи в загальноосвітній школі.

1.2. Класифікація проектів та їх використання у навчально-виховному процесі школи

Метод проектів - один із альтернатив класно-урочної системи, що використовується як доповнення до інших видів навчання, дає змогу отримати комплексне знання.

Головна перевага полягає в тому, що дитина з великою зацікавленістю буде виконувати ту діяльність, яку обере самостійно.

Останнім часом у зв'язку зі становленням особистісно зорієнтованої освіти метод проектів переживає друге народження, ефективно доповнюючи інші педагогічні технології, які сприяють становленню особистості школяра як суб'єкта діяльності та соціальних відносин.

Застосування методу проектів - це загальна потреба нашого часу. Метод проектів засвідчує повну узгодженість навчання з життям, з інтересами учнів, він ставить учня у становище дорослої людини. І тоді школяр нагадує лікаря, інженера, вчителя, для якого теоретичні знання - засіб творчих пошуків. Зрештою активно розвивається мислення з опорою на науку.

Основною тезою сучасного розуміння методу проектів російський науковець Є.Полат називає вислів : «Усе, що я пізнаю, я знаю, для чого мені це потрібно та де й як я можу ці знання застосувати.»

Дана технологія представляє один із можливих способів реалізації проблемного навчання. Коли вчитель ставить задачу, він тим самим окреслює плановані результати навчання і вихідні дані. Все інше мають робити учні : намічати проміжні задачі, шукати шляхи їх вирішення, діяти, порівнювати отримане з тим, що вимагалось, корегувати діяльність.

Таким чином, виконання учнями проектів, як колективних, так і індивідуальних, передбачає залучення їх до виявлення, аналізу та розв'язання реальних загальнолюдських проблем із використанням для цього практичної дослідницько-пошукової роботи.

Формування в учнів дослідницьких навичок - одне з головних завдань сучасного уроку. Академік А.М.Колмогоров зазначав: «Звичайно, не з кожного учня вийде учений. Але необхідно добиватися, щоб кожному була знайома радість відкриття нового, радість творчого усвідомлення життя.»

Слово «проект» у перекладі з латинської мови означає «кинутий вперед». Це цільовий акт діяльності, в основі якого - інтерес учня.

Поняття проект має декілька значень:

1. Розроблений план споруди, виготовлення, реконструкції чогось.
2. Попередній текст документа, задум чогось.
3. Певна форма організації великих та відносно самостійних починань.
4. Форма перебудови цілеспрямованої діяльності.

Фактично, проект - це будь-який задум, що має мету, термін та конкретні кроки реалізації.

Проект мусить відповідати на запитання:

- навіщо, для чого він створений?
- наскільки новим постає бачення проблеми?
- наскільки процес відповідає вимогам часу?
- чи придатний він для втілення?
- чи завершений, готовий до реалізації?

Проект може здійснювати педагог у процесі власної професійної діяльності, а може й учень як індивідуально, так і під керівництвом вчителя.

Метою навчального проектування є створення педагогом таких умов під час освітнього процесу, за яких його результатом є індивідуальний досвід проектної діяльності учня.

Зростання популярності «методу проектів» у різних країнах протягом останнього часу веде до збільшення кількості різних підходів до тлумачення його сутності. Тому крім загального визнання сутності проектної технології запропоновано ряд обов'язкових **критеріальних вимог** до її сучасного тлумачення:

- наявність освітньої проблеми, складність і актуальність якої відповідає навчальним запитам і життєвим потребам учнів;
- дослідницький характер пошуку шляхів вирішення проблеми;
- структурування діяльності відповідно до класичних етапів проектування;
- моделювання умов для виявлення учнями навчальної проблеми:
- її постановка;
- дослідження;
- пошук шляхів вирішення;
- експертиза й апробація версій;
- конструювання підсумкового проекту (чи його варіантів);
- його захист; корекція і впровадження;
- самодіяльний характер творчої активності учнів;
- практичне або теоретичне (прикладне) значення результату діяльності до застосування (впровадження);
- педагогічна цінність діяльності (учні здобувають знання, розвивають особистісні якості, обосновують необхідні способи мислення і дії).

З огляду на різні підходи до класифікації проектів, їх розрізняють за цілим рядом параметрів:

1) складом учасників проектної діяльності:

- індивідуальні
- колективні (парні, групові);

2) характером партнерських взаємодій між учасниками проектної діяльності:

- кооперативні,
- змагальні, конкурсні;

3) рівнем реалізації міжпредметних зв'язків:

- монопредметні;
- міжпредметні;
- надпредметні;

4) характером координації проекту:

- безпосередній;

- прихований;
- 5) тривалістю:
- короткі;
 - середньої тривалості;
 - тривалі;
- 6) метою і характером проектної діяльності:
- інформаційні;
 - ознайомлювальні;
 - пригодницькі;
 - мистецькі;
 - науково-пошукові;
 - конструкційні тощо.

Дослідницькі проекти - потребують добре обміркованої структури, визначеної мети, актуальності предмета дослідження для всіх учасників, соціальної значущості, продуманості методів. Вони повністю підпорядковані логіці дослідження і мають відповідну структуру: визначення теми дослідження, аргументація її актуальності, визначення предмета й об'єкта, завдань і методів, визначення методології дослідження, висунення гіпотез розв'язання проблеми і намічення шляхів її розв'язання.

Творчі проекти - не мають детально опрацьованої структури спільної діяльності учасників, вона розвивається, підпорядковуючись кінцевому результату, інтересам учасників проекту.

Ігрові проекти - учасники беруть собі визначені ролі. Це можуть бути як літературні персонажі, так і реально існуючі особистості, імітуються їх стосунки, які ускладнюються вигаданими учасниками ситуаціями.

Домінуючим видом діяльності є гра.

Інформаційні проекти - спрямовані на збирання інформації про який-небудь об'єкт, явище, ознайомлення учасників проекту з цією інформацією, її аналіз і узагальнення фактів. Можлива така структура такого проекту: мета проекту, його актуальність; методи обробки та отримання інформації,

результати (стаття, реферат, доповідь, відеофільм) ; презентація (публікація, телеконференція). Такі проекти можуть бути частиною дослідницьких проектів, їхнім модулем.

Практико - орієнтовані проекти - результат діяльності чітко визначено з самого початку, він орієнтований на соціальні інтереси учасників (документ, програма, рекомендації, проект закону, тощо.) Проект потребує складання сценарію всієї діяльності з визначенням функцій кожного учасника . Особливо важливими є добра організація координаційної роботи у вигляді поетапних обговорень та презентація одержаних результатів і можливих засобів їх впровадження в практику.

У **міжнародних** проектах беруть участь представники різних країн..

Освітній проект - це форма організації занять, яка передбачає комплексний характер діяльності усіх його учасників щодо отримання освітньої продукції за певний проміжок часу від одного уроку до декількох місяців. У процесі виконання проектних завдань учні мають набути різноманітних умінь. До таких умінь належить усвідомлення **виконання наступних розумових та практичних дій:**

- виявлення потреби у вдосконаленні предметного світу в поліпшенні вжиткових якостей речей;
- розуміння поставленого завдання, суті навчального завдання, характеру взаємодії з однолітками і учителем, вимог до представлення виконаної роботи або її частин;
- планування остаточного результату і повідомлення його у вербальній формі. Тобто без обмеження фантазії школярі мають дати собі й іншим розгорнуту «відповідь за схемою «Я хотів би...»;
- виконання узагальненого алгоритму проектування;
- внесення коректив у раніше прийняті рішення;
- конструктивне обговорення результатів і проблем кожного етапу проектування, формування конструктивних запитань і запитів про допомогу (поради, додаткова інформація, оснащення тощо);

- вираження задумів, конструктивних рішень за допомогою технічних рисунків, схем, ескізів, креслень, макетів;
- пошук та знаходження необхідної інформації самостійно;
- складання схем необхідних розрахунків (конструктивних, технологічних, економічних), повідомлення їх у вербальній формі;
- оцінювання результатів досягнення запланованого, за обсягом і якістю виконаного, за трудовитратами, новизною;
- оцінювання проектів виконаних іншими;
- розуміння критеріїв оцінювання проектів і захисту, процедури публічного захисту проектів;
- конструювання уявлень про професійну проектну діяльність, про індивідуальність проектувальника (проектанта), яка виявляється в результаті, готовому виробі;
- розшифровування задуму, ідей, рішень проектувальника за «повідомленням» («знаком», «змістом»), який є готовий виріб на ринку.

Основним завданням виконання проектів є засвоєння алгоритму проектування, який загалом містить розгорнуті відповіді учнів на поставлені вчителем запитання:

- Які потреби ви збираєтесь задовільнити введенням у предметний світ свого виробу?
- Що вже є? Що пропонує ринок? Яка еволюція і тенденція зміни «Вашого» виробу? Яка конкуренція? Чи наявна динаміка ринкової ціни? Які плюси і мінуси?
- Хто є потенційними споживачами вашого виробу?
- За рахунок чого ви прагнете досягти успіху? Які ідеї й пропозиції ви маєте?
- Чи пробували ви змінити: зовнішній вигляд майбутнього виробу, вибір матеріалу, розміри, форму тощо?
- Які ресурси і можливості ви маєте? Які додаткові ресурси вам потрібні?
- Який рівень конкуренції Ви передбачаєте під час освоєння нового виробу?

- Як і чому ви обрали саме ці матеріали, інструменти для виробництва Вашого виробу?
- Які основні витрати у зв'язку з випуском нового виробу?
- Як ви збираєтесь представляти свій виріб на ринку?
- Чи придбали б Ви самі пропонований виріб?
- Що понад усе сподобалося в роботі над проектом? Що б Ви хотіли поліпшити, якби починали роботу над проектом спочатку? Тобто **основними завданнями** методу проектів є:

1. Не лише передати учням суму тих чи інших знань, а навчити здобувати ці знання самостійно, вміти застосувати їх для розв'язання нових пізнавальних і практичних завдань.

2. Сприяти учневі у здобутті комунікативних навичок, тобто здатності працювати у різноманітних групах, виконуючи всілякі соціальні ролі (лідера, виконавця, посередника тощо).

3. Розширити коло спілкування дітей, знайомство з іншими культурами, різними точками зору на одну проблему.

4. Прищепити учням уміння користуватися дослідницькими прийомами: збирати необхідну інформацію, вміти її аналізувати з різних точок зору, висувати різні гіпотези, вміти робити висновки.

Тематика освітніх проектів може бути різноманітною:

- експериментальне вивчення та використання природних явищ (дощ, зміни температури, повітря тощо);
- дослідження технічних процесів (очистка вихлопних газів);
- дослідження електричної конструкції з параметрами, що задані (наприклад, складання засобів сигналізації);
- створення теоретичних моделей, фантастичних і соціальних розробок;
- конструювання об'єктів з параметрами, що задано;
- літературні, культурні та інші теми.

До організації проекту висуваються такі вимоги:

1. Проект розробляється за ініціативи учнів. Тема проекту для всього класу одна, а шляхи її реалізації у кожній групі - різні.
2. Проект є значущим для найближчого та опосередкованого оточення учнів - однокласників, батьків, знайомих.
3. Робота над проектом є дослідницькою
4. Проект завжди педагогічно значущий, тобто учні набувають знань, будують стосунки, оволодівають необхідними способами мислення та дії.
5. Проект орієнтовано на вирішення конкретної проблеми, його результат має споживача.
6. Проект повинен бути завчасно спланованим, сконструйованим, але разом з тим допускає гнучкість та зміни під час виконання.
7. Проект повинен бути реалістичним, орієнтованим на ресурси, які має у своєму розпорядженні заклад освіти.

Загальні підходи до структурування проекту:

1. Починати потрібно з вибору теми проекту, його типу, кількості учасників.
2. Далі вчителю необхідно продумати можливі варіанти проблем, котрі важливо досліджувати в рамках наміченої тематики. Самі ж проблеми висувуються учнями з подачі вчителя (навідні запитання, ситуації, що сприяють визначенню проблем і т. ін.). Тут доречно «мозкова атака» з подальшим колективним обговоренням.
3. Важливим моментом є розподіл задач по групах, обговорення можливих методів дослідження, пошуку інформації, творчих рішень.
4. Потім починається самостійна робота учасників проекту за своїми індивідуальними чи груповими дослідницькими, творчими задачами.
5. Постійно проводяться проміжні обговорення отриманих даних у групах (на уроках, під час роботи у бібліотеці, на заняттях у науковому товаристві й ін.)
6. Необхідним етапом виконання проектів є їх захист, опанування.
7. Завершується робота колективним обговоренням, експертизою, оголошенням результатів зовнішньої оцінки, формулювання висновків.

Параметри зовнішньої оцінки проекту:

- значущість та актуальність порушених проблем, адекватність їх досліджуваній тематиці;
- коректність використовуваних методів дослідження і методів обробки одержуваних результатів;
- активність кожного учасника проекту відповідно до його індивідуальних можливостей;
- колективний характер прийнятих рішень;
- характер спілкування і взаємодопомоги, взаємодоповнюваності учасників проекту;
- необхідна і достатня глибина проникнення в проблему, залучення знань з інших галузей;
- доказовість прийнятих рішень, уміння аргументувати свої висновки;
- естетика оформлення результатів виконаного проекту;
- уміння відповідати на питання опонентів, лаконічність та аргументованість відповідей кожного члена групи.

Результат роботи буде відмінним лише за умови плідної співпраці вчителя і учнів, розуміння одне одного, а не за принципом «Зроби це, але я не знаю, як». Адже коли вчитель має уявлення про, те, як це робиться, він і запитання сформулює правильно, і наштовхне учня на правильну відповідь, і дасть простір його творчості.

Під час роботи над проектом педагог виконує такі функції:

- допомагає учням у пошуках джерел інформації;
- сам є джерелом інформації;
- координує весь процес;
- підтримує, заохочує учнів; підтримує безупинний зворотній зв'язок, щоб допомагати учням просуватися в роботі над проектом.

Учитель може підказати нові джерела інформації чи просто спрямувати думку учнів у потрібному напрямку для самостійного пошуку. Але в результаті учні повинні самостійно і спільними зусиллями вирішити

проблему, застосувати необхідні знання часом з різних галузей, одержати реальний і відчутний результат. Уся робота над проблемою, таким чином, набуває обрисів проектної діяльності.

Для узагальнення знань і умінь з вивченої теми можна використовувати наступну техніку. Учням до моменту закінчення вивчення теми доручається виготовити рекламний плакат, буклет, чи афішу, альбом з короткими текстами, малюнками, фото, листівками, що загалом відбивають зміст теми. Це цілком може бути оформлене як проектне завдання, якщо його дати на самому початку вивчення теми і побудувати весь процес навчання як націлений на реалізацію проекту.

Якщо стадії роботи над проектом розглядати як стадії навчального процесу, то тут можна побачити ті самі модулі, що й у звичайному блоці уроків: вступне повторення, вивчення нового матеріалу, закріплення, узагальнююче повторення, контроль і корекція.

Організаційна структура блоку уроків «методу проектів» близька до структури лекційно-семінарської системи, але відрізняється від неї великою питомою вагою інтелектуальних режимів (семінарів, практикумів, самостійних робіт, і т. ін.) що збільшує творчий потенціал, гуманітарну складову технології, тому що основна відмінність гуманітарних систем - наявність імовірнісних моделей, оперування невизначеностями й існування їх в середовищі.

Схема оформлення проекту:

I етап

Вибір напрямку та формування назви проекту: містить узагальнену назву проблеми, коло питань, визначення під проектів.

II етап

Написання проекту. Розділи проекту:

- 1)Актуальність, необхідність, значущість обраного напрямку.
- 2)Мета проекту
 - а) довготривалі:

створення чогось нового, нові технології, методики; можлива розробка дослідження за проектом; визначення очікуваних результатів; планування результату.

б)короткодіючі: мета, завдання - визначення конкретної мети, завдань на певний період.

3) Визначення етапів реалізації проекту:

А) зазначення термінів початку і закінчення проекту;

Б) закінчення проекту визначене етапністю реалізації проекту;

В) зазначення часових інтервалів кожного етапу.

4) Механізм реалізації проекту.

5) Визначення відповідальних .

б) Очікувані результати.

7) Оцінювання і самооцінювання.

8) Бюджет, ресурсне забезпечення.

Зразок структури проекту

1. Титульна сторінка (назва навчального закладу, клас, автор, назва проекту, науковий керівник, місце видання, рік).

2. Зміст (перелік складових проекту)

3. Стисла анотація.

4. Епіграф.

5. Вступ.

6. Основна частина (розділи, параграфи, якщо є).

7. Висновки.

8. Перелік використаних джерел.

9. Додатки (фото, відеоматеріали, таблиці, малюнки, схеми).

Зразок паспорту проектної діяльності

Назва проекту _____

Автори проекту _____

Склад проектної групи _____

Навчальний рік _____

Клас _____

Керівник класу _____

Науковий керівник проекту _____

Консультанти _____

Короткий опис (анотація) проекту _____

Жанр проекту:

—альбом

—фільм

—виставка

—стенд

—реферат

—буклет

—інше.

Насамкінець слід зазначити, що реалізація методу проектів на практиці змінює роль педагога під час навчального процесу. Із носія готових знань він перетворюється на організатора пізнавальної діяльності учнів. Змінюється психологічний клімат у колективі, оскільки вчителю, вихователю потрібно переорієнтувати свою навчально-виховну роботу і роботу учнів на різноманітні види самостійної діяльності учнів, на пріоритет діяльності дослідницького, пошукового, творчого характеру.

Уміння користуватися проектною технологією є показником високої кваліфікації педагога, його інноваційного мислення, орієнтації на особистісний і професійний розвиток дитини в процесі навчання.

Педагог має не тільки добре знати свій предмет. А й бути компетентний в інших галузях науки, бачити точки їх дотику. Він повинен знати своїх учнів, їхні можливості, інтереси, бажання, він має бути комунікабельним, толерантним і, найголовніше - творчим.

Розділ II. Ефективність застосування проектних технологій у школах-інтернатах

2.1. Впровадження методу проектів у навчально-виховний процес школи-інтернату

Дитина з вадами слуху... Вона дивиться на тебе своїми нерозуміючими оченятами і чекає захисту, піклування, допомоги. Батьки шукають можливості подолання цієї недуги і її наслідків. І шлях до порятунку веде до нас, у Березівську школу-інтернат для дітей зі зниженим слухом.

*Народження дитини – завжди радість,
Але коли приходить лихо в дім,
Коли малюк глухий або не бачить –
Батьки у розпачі: хто допоможе їм?
Стає тоді в пригоді дефектолог,
Він серцем і душею вчить дітей,
Незрячого – відчуть красу природи,
Глухого – спів і голоси людей.
І кволими ногами впевнено ступати,
І говорити неслухняним язичком,
Невмілими руками малювати,
Боротися з недугами добром.
Він дарить дітям й матерям надію,
За кроком крок веде їх в майбуття.
І разом з ними успіхам радіє.
Бо бачить в цьому сенс свого життя.*

За покликом долі та благословенням Бога творяться дива, виникають перші звуки, слова, малюнки. І день за днем маленька слабочуюча дитина стає повноцінним громадянином своєї Батьківщини.

В Концепції розвитку 12-річної середньої загальноосвітньої школи зазначено, що одним із основних завдань вітчизняної освіти визначено

становлення в учнів цілісного наукового світогляду, загальнонаукової, загальнокультурної, технологічної, комунікативної та соціальної компетентностей на основі засвоєння системи знань про природу, людину, суспільство, культуру, виробництво, оволодіння способами пізнавальної та практичної діяльності.

У випускника школи-інтернату мають бути сформовані найважливіші компетенції сьогоденного дня: здатність брати на себе відповідальність, приймати рішення, урегулювати конфлікти, оцінювати та аналізувати соціальні звички, пов'язані зі здоров'ям, навколишнім середовищем, робити свій вибір, володіти усним і писемним спілкуванням, здатність здобувати знання протягом усього життя.

Педагоги школи сьогодні стоять перед головною проблемою: чому більшість слабчуючих учнів, здобувши в школі знання, практичні уміння та навички, пасують перед життям.

Чому більшості випускників виходять із стін спецшколи-інтернату із недостатньо сформованими життєвими компетентностями, але з розвинутим «почуттям утримання», не завжди готові брати на себе відповідальність, відчувають брак бачення перспективи подальшого життя. Чому? Тому, що ми самі їм створюємо в інтернаті "тепличі" умови.

Головне завдання педагогів сьогодні полягає не в тому, щоб адаптувати дитину до суспільних негараздів і навчити її почуватися комфортно серед злиднів, беззаконня, бездуховності, а в тому, щоб дитина зрозуміла та осмислила своє життя, навчилася самостійно вирішувати як щоденні життєві завдання, так і складні проблеми, тобто стала життєво компетентною, життєстійкою, життєздатною, соціально активною.

Педагогічний колектив школи-інтернату все більше і більше переконується в тому, що слабчуючим дітям через дефекти слухової та мовленнєвої функції важко набути *життєво важливих компетентностей*, необхідних для життя у сучасному суспільстві та орієнтування в інформаційному просторі і зробити це дуже важко в межах традиційної

педагогічної діяльності, тому педагогічний колектив спецшколи-інтернату протягом останніх років знаходиться в постійному пошуку і удосконаленні засобів і методів формування в учнів необхідних компетентностей.

Детально опрацювавши в колективі *методику особистісно орієнтованого навчання*, апробувавши сучасні технології особистісно орієнтованого навчання, а саме: технологію дослідження, розвивального навчання, колективно творчої справи, інтерактивного навчання, педагогічної технології *«Створення ситуації успіху»* тощо, педагоги школи вийшли на реалізацію популярного нині, й це зрозуміло, чому, методу проектів, що включає в себе всі сучасні технології. Спочатку важко було залучити до цієї діяльності весь колектив, знаходилися песимісти, але поступово через організацію методичної роботи (до речі, теж за проектною технологією), впровадженням методів проектів окремими ентузіастами, на нашу думку, нам це частково вдалося і сьогодні вже можна говорити про певні напрацювання, адже кожен член колективу усвідомлює, що слабчучую дитину включити в практичну діяльність, розвинути її діалогічне і монологічне мовлення, збагатити активний словниковий запас, навчити працювати в групі та самостійно, можна за допомогою проектною технології, так як *застосування методу проектів* стимулює інтерес учнів до визначеної проблеми, оволодіння необхідними знаннями і навичками, а також вчить дітей практично застосовувати отримані результати.

Метою досягнення позитивних результатів у запровадженні методу проектів наш педагогічний колектив пройшов через багаторівневу систему підготовки педагогічних працівників:

- *інформаційну (із теоретичною підготовкою);*
- *організаційно-практичну (із закріпленням та апробацією теоретичних знань на практиці);*
- *рефлексивну (із самостійною роботою учителів щодо осмислення і творчого аналізу результатів роботи);*

- *методологічну (що передбачає підготовку педагогів-тренерів, які можуть навчати інших, створювати свої майстер-класи);*

Труднощі у розробці уроків та занять за проектною технологією компенсуються участю в роботі МО школи, консультацією педагогів, що активно працюють в «Школі вищої педагогічної майстерності» та під час проведення психолого-педагогічних семінарів, засідань педагогічних рад, методичних нарад тощо.

Хто працює в школі, той розуміє, що вчитель та вихователь як творчі педагоги-знавці вчать усе своє життя і головне в цьому процесі – розуміння необхідності і особисте бажання педагога самовдосконалюватися, займатися самоосвітою. *Уміння використовувати метод проектів – це показник високої кваліфікації, прогресивності, професійної діяльності педагога, спрямованості на творчий розвиток учнів.*

Вся **методична робота** в школі ґрунтується на основі діагностики та прогнозування і спрямована на підвищення професійної майстерності кожного педагога, на розвиток творчого потенціалу педколективу в цілому. Тому і будується за методом проектів, що дає можливість великій кількості педагогів одночасно працювати разом та за індивідуальними освітніми технологіями. Вже три роки в нас працює **«Школа вищої педагогічної майстерності»**, завданням якої є впровадження інноваційних технологій, зокрема методу проектів, у навчально-виховний процес та оволодіння інформаційно-комунікаційними технологіями у викладанні навчальних предметів.

За **проектною технологією** розробляються і проводяться засідання педагогічної ради, методичні декади, здійснюється моніторинг навчально-виховного процесу. Участь педагогів у методичних проектах суттєво впливає на зростання педагогічної майстерності. *Кінцевим продуктом методичних проектів* стають розробки різноманітних методичних рекомендацій щодо запровадження в практику роботи сучасних технологій, укладання педагогами збірок кращих уроків та виховних занять, друкування власних

доробок у фахових журналах, участь у конкурсах "Освітні перегони", "Надія року", "Педагог року", обласних та Всеукраїнських виставках, розробці авторських програм навчання та виховання слабочуючих учнів.

Можна зробити висновок: колектив усвідомив, що *застосування проектної технології* – нагальна потреба часу і перейшов до практичного етапу – впровадження методу проектів у навчально-виховний процес школи-інтернату.

Педагоги школи використовують різноманітну тематику проектів. В одних випадках вчителі визначають її з урахуванням навчальної ситуації з конкретного предмета, в інших, особливо в проектах для позаурочної діяльності, тематика пропонується самими учнями і цілком відповідає їхнім пізнавальним, творчим, прикладним інтересам. Враховуючи особливості слабчуючої дитини, всі педагоги прагнуть до того, щоб теми проектів відображали необхідність вирішення конкретних практичних задач, актуальних для повсякденного життя, що потребують від учнів знань з різних предметів, творчого мислення, дослідницьких навичок. Найпоширенішими в школі стали *дослідницькі, інформаційні, творчі, соціально значущі проекти*.

Часто можна почути нарікання окремих педагогів, що проектна технологія не для дітей з особливими потребами. Педагоги школи довели, що можна і потрібно працювати з нашими дітьми за цим методом, якщо дотримуватися певних особливостей:

- *постійний супровід дорослих.*
- *практична спрямованість.*
- *спільна робота педагога і дітей.*
- *вибір доступної проблеми.*
- *систематичність проведеної роботи.*

Педагоги школи впроваджують в практику своєї роботи проектні технології, починаючи з дошкільного віку.

Початкова школа продовжує формувати в учнів основи проектної діяльності як способу активного здобування знань та їх практичного втілення, розвитку ключових компетентностей, як на уроках, так і в позакласній діяльності.

В *початкових, середніх та старших класах* вчителі та вихователі знайомлять дітей з алгоритмом роботи над проектом, вчать їх відстоювати свою точку зору, слухати інших, визнавати помилки, працювати в парі, групі, створювати власні проекти.

Не секрет, що роль сім'ї та готовність батьків до співпраці зі своїми дітьми значно знизилася, що призвело до підвищення впливу на дитину вулиці та інформаційних технологій. Сучасні батьки, незалежно від соціального статусу, проблему виховання частково переклали на плечі школи.

Виникла необхідність у кваліфікованій допомозі та підтримці батьків у складних педагогічних та життєвих ситуаціях, з одного боку, та залучення їх до загальношкільних справ, що сприятиме зростанню авторитету школи, і бажання родин допомогати їй, з іншого боку. Тому педагоги школи вважають необхідним *проведення виховної роботи за проектною технологією спільно з батьками*. В школі реалізовано різноманітні спортивні та інтелектуально-розважальні проекти "Тато, мама і я – спортивна сім'я", "Міс Україночка", "Наша родина має таланти" та багато інших.

Педагогам школи в реалізації методу проектів на своїх уроках та виховних заняттях суттєво допомагає використання мультимедійних засобів навчання.

Порушення слуху в наших дітей призводить до того, що усна мова самотійно, без педагогічного втручання, не формується. Наші діти позбавлені можливості засвоїти предметно-пізнавальне значення звуку, що веде до нерозуміння змісту слів, виникнення неправильних зв'язків, неправильного руху думки. Вони недостатньо розуміють звернене мовлення.

Тому *вчителі індивідуальної слухо-мовної роботи* планують проекти, які сприяють розвитку слухового сприймання, зв'язного діалогічного та монологічного мовлення, формуванню прагнення спілкуватися словесною мовою.

Якщо спочатку ми використовували проектну технологію лише у виховній роботі, то протягом останніх навчальних років педагогами школи все частіше впроваджується *метод проектів на уроках та в позакласній роботі* з предмета. Ми визначаємо уроки проекти як форму організації навчання, яка передбачає діяльність всіх його учасників, спрямовану на отримання освітньої продукції за певний період – від одного уроку до декількох місяців.

В основу уроків-проектів педагоги школи вкладають *дослідницький метод навчання*.

Вся діяльність учнів під час уроків зосереджується на таких *етапах*:

- I. визначення проблеми та завдань дослідження;
- II. висунання гіпотези їх рішення;
- III. обговорення методів дослідження;
- IV. проведення збору матеріалів;
- V. аналіз зібраних даних;
- VI. формування кінцевих результатів;
- VII. формулювання висновків.

За організації проектної діяльності педагоги переносять акцент на активну навчальну діяльність учнів. При цьому учитель здійснює лише «підтримку» цієї діяльності, тобто забезпечує матеріалами й опосередковано управляє нею, ставлячи перед учнями проблеми.

Таку модель процесу навчання ми називаємо «*навчання, у центрі якого знаходиться учень*», оскільки учитель перестає бути виключним центром навчання, джерелом знань та інформації, а процес навчання базується на співробітництві й продуктивному спілкуванні школярів, спрямованому на спільне розв'язання чітко окреслених проблем.

Слід сказати, що здійснення проектної діяльності ми реалізуємо з використанням різних підходів:

I – використання завдань навчального проекту та здійснення презентації кінцевого інтелектуального (матеріального) продукту безпосередньо на уроці або під час проведення серії уроків з певної теми.

II – проведення проектної діяльності в позаурочний час та презентацію кінцевих результатів безпосередньо на уроці.

Проектні технології ми використовуємо для вивчення будь-якої шкільної дисципліни, але особливо ефективно використовуємо для предметів, що мають потенційну здатність до встановлення інтегративних зв'язків з іншими предметами.

Навчальне проектування: орієнтуємо перш за все на самостійну діяльність учнів – *індивідуальну, парну або групову*, яку учні виконують впродовж визначеного відрізка часу. **Проектний метод** дозволяє вирішити цілу низку різнорівневих, дидактичних, виховних і розвивальних завдань. Застосування методу навчальних проектів дає можливість змінити традиційний підхід до навчання учнів.

Результатом навчання стає вже не засвоєння знань, вмінь і навичок, а формування основних компетентностей, які забезпечують успіх практичної діяльності.

В основі **виховної системи** в нашій школі покладено проектні технології, які передбачають гарантований кінцевий результат. Модель нашої виховної системи стимулює **три важливі мотиви діяльності дитини**: інтерес, практичну доцільність отриманих знань та їх системність.

Сьогодні колектив школи вважає проектну технологію одним з перспективних методів навчання, тому що він створює умови для творчої реалізації учнів, підвищує мотивацію для отримання знань, сприяє розвитку їхніх інтелектуальних здібностей школярів. Учні набувають досвіду вирішення реальних проблем з огляду на майбутнє самостійне життя, яке проектують у навчанні.

Застосування різноманітних форм і методів роботи, а також апробація їх на практиці з учнями дають змогу стверджувати, що проектна технологія може ефективно застосовуватися у навчальному процесі з дітьми, що мають недоліки слухової функції.

За допомогою методу проектів ми створюємо умови для учнів, що сприяють активізації освітньої діяльності.

Для вивчення і пошуку способів розв'язування певних питань чи проблем використовується інформація з різних шкільних предметів, що розширює кругозір учня.

Проектна діяльність допомагає школяреві вчитися, спрямовує його пізнавальну діяльність. Він знаходить особистісний сенс навчання, вчиться ставити цілі, планує, організовує свої дії, набуває нові знання та життєво важливі компетенції.

Проектна діяльність допомагає оволодівати мистецтвом життя, технологіями життєтворчості, сприяє оволодінню способами навчальної діяльності. **Навчити вчитися** - значить сформувати в учнів ціннісні мотиви, розвинути в них здатність використовувати різні джерела інформації. У ході **проектної діяльності** школярі навчаються планувати свою роботу, заздалегідь прогнозуючи її результати; використовувати різноманітні джерела інформації; аналізувати та порівнювати факти; аргументувати власні судження; приймати рішення; установлювати соціальні контакти, розподіляти обов'язки, взаємодіяти; створювати реальний «кінцевий продукт»; представляти результати перед аудиторією; оцінювати свою діяльність і діяльність партнерів. Для **проектної діяльності** характерною є спільна робота вчителя й учня з рівним статусом обох сторін.

За допомогою **проектів** учні з вадами слуху вчаться формувати в собі комунікативні та адаптивні якості, вміння працювати в колективі, протистояти труднощам, самоорганізовуватись.

У процесі *проектної діяльності* школярі здатні робити для себе відкриття, чого б вони ніколи не зробили на традиційних уроках, тобто перебувають у ситуації успіху.

Освітній процес перестає бути постійним сидінням за партою, він сприяє руховій активності, самовираженню та формуванню характеру.

Що ж необхідно для ефективного впровадження методу проектів у школі для дітей зі зниженим слухом? Для досягнення результатів цієї важкої але цікавої роботи потрібна значна кількість часу, а також серйозна самостійна робота кожного члена колективу.

Якщо застосування *методу проектів* стане спланованою, цілеспрямованою і постійною складовою освітнього процесу, то ми створимо умови для розвитку в учнів широкого кола компетенцій, що стосуються засвоєння різних способів пізнавальної діяльності, розвитку комунікативних, організаційних, діяльнісних умінь і якостей. Таким чином, створиться особистісно *орієнтована спрямованість освітнього процесу*. І тоді ми зможемо з впевністю сказати, що ми не помилилися вибираючи для себе *метод проектів*, що створена нами модель випускника школи втілюється в наших учнях, які активно включаються в процес соціалізації та інтегруються в суспільство чуючих.

2.2. Проектна діяльність як важливий аспект виховної роботи

Школа в усі часи була Храмом Науки, де сіялось і сіється розумне, добре, вічне. Сьогодні поряд з категорією «навчання» на одній сходинці стоїть категорія «виховання» - цього вимагає час, суспільство, соціум.

Будь-яка дитина має золоте зерно душі, яке, потрапляючи на родючий ґрунт національного виховання, проростає паростками добра, правди, гідності, гордості. Кожен учень може бути першим – у навчанні, другим – у трудовій діяльності, третім – у мистецтві, четвертим – у спорті.

Такий підхід і покладений у систему виховної роботи Березівської спецшколи-інтернату, де кожній дитині надана можливість реалізувати себе, проявити свій талант, що, безперечно, надихає її на подолання труднощів, дає можливість відчувати себе рівною серед рівних і водночас першою в певній галузі життєдіяльності.

В основі виховної системи в школі-інтернаті – проектні технології, які передбачають гарантований кінцевий результат.

Метод проектування сьогодні виходить на одне з перших місць у теорії та практиці освітньої діяльності. Ми не можемо залишитись осторонь, адже, як стверджував В.О.Сухомлинський «майстром педагогічної праці стає той, хто відчув себе дослідником». Ось чому, саме такий шлях ми обрали для якісних змін у виховній роботі.

Що дає використання проектів у виховній роботі школи-інтернату?

По-перше, інновації у виховній діяльності дозволяють включити великий процент школярів як у виховний, так і в навчальний процес у цілому.

По-друге, проектна діяльність допомагає якнайкраще організувати цілеспрямовану співпрацю у вихованні майбутнього покоління через активну, творчу діяльність.

По-третє, кожний проект дозволяє побачити у звичайному щось нове, роздивитись об'єкт дослідження з інших точок зору. Участь у проекті розвиває вміння, здібності й мислення школяра; відкриває нові можливості та розкриває прихований потенціал кожного; допомагає вдосконалюватись,

спілкуватись і прислуховуватись; підтримує і дає впевненість у собі, віру у своє «я».

І, нарешті, на відміну від традиційної системи, яка розглядає виховні питання з інтелектуальної сторони і тільки потім з емоційної, а моральні принципи повинні бути зрозумілими, у проектній діяльності основні моральні принципи (чуйність, обов'язковість, відповідальність за прийняті рішення) ґрунтуються на дії, їх треба «прожити».

Таким чином, проектний метод сприяє інтенсивному розвитку самостійності учнів, активному становленню їх інтелектуально-творчих здібностей і в цілому збагаченню особистості, формуванню її соціально значущих якостей.

Сент-Екзюпері казав:

«Якщо хочеш побудувати корабель, то не збирай своїх людей для того, щоб зрубати дерево, підготувати інструменти і розподілити роботу, а навчи їх тужити за нескінченними морськими просторами»

Передусім виникає запитання: а звідки беруться ідеї для проектів? Вони виникають у педагогічному колективі, класі, їх пропонують наші учні, їхні батьки.

А плануємо ми їх помісячно, з акцентом на окремому виді виховання.

З метою виховання у слабчуючих школярів здатності ефективно розв'язувати проблеми, що виникають у реальних життєвих ситуаціях, сприяння розвитку лідерського потенціалу учнів у вересні успішно пройшов

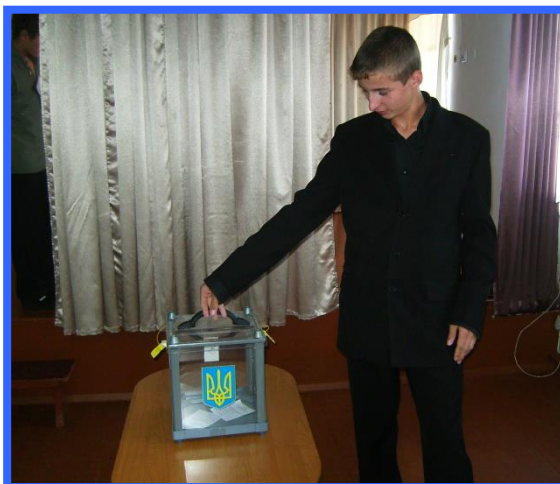

загальношкільний проект «Вибори президента учнівського самоврядування».

У середній і старшій школі проекти мають суспільний, соціально значущий характер, як зокрема, проект «Вибори президента учнівського самоврядування». Його реалізація дає учням змогу набути корисного досвіду участі у виборах на всіх етапах виборчого

процесу, вивчити виборче законодавство, практично застосовувати свої знання, оцінити й зрозуміти значущість демократичних, справедливих виборів. До реалізації проекту «Вибори» активно включилися учні-старшокласники. І вибори пройшли по-справжньому, по-дорослому: висування кандидатів, складання передвиборчих програм, організація процедури голосування та обліку голосів і т.д.

Результатом втілення цього проекту стало обрання президента учнівського парламенту.

Проекти «Я, родина, Україна», «Твори добро, бо ти людина», «Без сім'ї нема щастя на землі», «Я і закон» сприяли ознайомленню слабчучючих школярів з славними традиціями свого народу, вихованню бережливості в усьому, поваги й любові до своєї родини, формування правової культури і свідомості; вироблення навичок законослухняної поведінки тощо.

Завданням педагогічного колективу передусім є забезпечення формування в учнів високих моральних якостей, які є головними чинниками вибору способів поведінки. З метою профілактики правопорушень, підвищення учнівської активності в школі діють проекти «Кращий клас року» та «Кращий учень». Підсумки вищеназваних проектів підбиваються членами учнівського парламенту і оголошуються на загальношкільній лінійці.

Учнівський та педагогічний колективи працюють як в загальношкільних проектах, так і в класних. Класні проекти розробляються відповідно до теми загальношкільного проекту. Крім цього, кожен клас вільний у своєму виборі.

Важко переоцінити роль вихователів у проектній діяльності, їхній внесок у справу здійснення завдань з формування особистості і колективу. У тісній співпраці з класними керівниками, вчителями-предметниками, батьками вони організують і спрямовують виховну роботу в класі. В їхній роботі органічно поєднуються організаторська, суспільно-виховна, координаційно-інформаційна, психо-гігієнічна та стимулююча функції.

Учнями школи та вихователями втілено в життя проекти «Сину, я тобі щасливу зичу долю», «Щасливе дитинство», «Березівка в роки Великої Вітчизняної війни», «Ярмарок професій», «Ключі від храму радості» тощо.

Кожна дитина має можливість попрацювати, зібрати матеріал, дослідити проблему так, як вона сама це бачить, відчуває, може.

Презентація проектів здійснюється під час проведення загальношкільних заходів та загальношкільних лінійок. Виступаючи перед аудиторією, дитина відчує свою причетність до спільної справи, отримує стимул розвиватись як особистість.

Проекти, які виконують учні школи, мають викликати в них ентузіазм, захоплювати їх, йти від серця, зачепити струни душі. Саме таким заходом став проект до річниці Великої перемоги – «Пам'ятаймо минуле заради майбутнього».

Донісни до дітей ідею цього проекту ми спільно з ними спланували роботу на всіх етапах роботи.

В кожному класі учні підготували планшети, папки зі спогадами ветеранів, брошури із зібраними віршами та піснями про ВВВ. Зібраний унікальний матеріал «Березівка в роки великої вітчизняної війни», «Оборона та визволення Житомира», «Моя родина в роки війни» і т.д.

Ці матеріали неповторні, зі своїм естетичним оформленням, фотографіями, віліми чи не дуже малюнками, виробами тощо.

Для кожного вихованця цей проект – вшанування ветеранів ВВВ, допомога їм – дуже повчальний. Адже настане день, коли піде з життя останній з цих літніх людей з орденами. Піде у вічність, понесе із собою спогади. Що ж залишиться після них? А залишиться пам'ять, наша світла пам'ять про незабутніх героїв.

Значне місце у виховній роботі належить естетичному вихованню, організації змістовного дозвілля дітей у позаурочний час, створенню належних умов для розвитку здібностей та обдарувань школярів, задоволення їхні інтересів.

Переможці шкільних проектів-конкурсів беруть участь у Всеукраїнських та міжнародних проектах «Добро починається з тебе», «Від серця до серця», «Назустріч мрії».

Завдяки таким проектам, наші вихованці набувають досвіду щодо самореалізації, здійснення власного внеску в процес розвитку суспільства за допомогою творчої праці.

Практичні напрацювання педагогічного колективу нашої школи підтверджують, що використання методу проектів у виховній роботі є перспективним, доцільним і результативним.

Список використаних джерел

1. Довбенко Т. Метод проектів в історії шкільництва / Т. Довбенко // Шлях освіти. - 2005. - №2. - С. 47-52.
2. Додусенко Н. О. Проектна діяльність у початковій школі / Н. О. Додусенко, В. Нетужилова. – Х. : Основа», 2010. – 223 с. – (Б-ка журн. «Початкове навчання та виховання»). – Вип. 4 (76)).
3. Єрмаков І. Компетентнісний потенціал проектної діяльності // Школа. – 2006. – №5. – С.5-11.
4. Лернер П. Проектування як основний вид пізнавальної діяльності школярів (на прикладі освоєння ПГ «Технологія») // Завуч. – 2003. - №7. – С. 6-10.
5. Кіпатрик В.Х. Метод проектов. Применение целевой установки в педагогическом процессе / В.Х. Кіпатрик. - П.: Блокгауз -Ефрон, 1925. - 43
6. Лисенко С. Про проекти // Відкритий урок. 2003. - №17. – С.17-18.
7. Логвін В. Метод проектів у контексті сучасної освіти // Завуч. – 2002. - №26. – С.4.
8. Мелашенко К.М. Технологія проектного навчання / К.М. Мелашенко//Завуч. -№13(271). -Травень, 2006. - С. 12-14
9. Метод проектів у початковій школі / [упоряд. : О. Онопрієнко, О. Кондратюк]. – К. : Шкільний світ, 2007. – 128 с. – (Б-ка “Шк. світу”).
10. Освітні технології: навч.-метод. посіб. /О.М.Пехота, А.З.Кіктенко, О.М.Любарська та ін.; За заг. ред. О.М.Пехоти. – К.: А.С.К., 2001. – 256
11. Пашковська Н.В. Шкільні освітні проекти як складові іміджу сучасного навчального закладу // Управління школою. – 2003. - № 35. – С. 24- 25.
12. Полат Е.С. Метод проектов: история и теория вопроса / Е.С. Полат // Школьные технологии. - 2006. - №6. - С. 43-47.
13. Рогачева ЕЮ. Педагогика Дж.Дьюи в контексте разных культур / Е.Ю. Рогачева // Педагогика. - 2003. - №8.

14. Сисоєва С.О. Особистісно-орієнтовані педагогічні технології: метод проектів //Неперервна професійна освіта: теорія і методика: Наук.-метод. журнал. – К., 2002. – Вип.1 (5).
15. Цимбал І. Використання проектної технології у навчанні // Директор школи. – 2008. – №11. – С.11.
16. Цимбал І. „Кейс-проект” як засіб розвитку творчого потенціалу вчителя // Директор школи. – 2008. – №12. – С.19-21
17. Шубіна Т. Проектна діяльність як важливий аспект компетентної освіти школярів // Школа. – 2006. – №12. – С.25.
18. Ящук СМ. Розвиток творчого потенціалу учнів у процесі проектно-технологічної діяльності / С.М. Ящук // Рідна школа. - 2004. -№4.- С 9-11.
19. <http://osvita.ua/school/technol/1415/>
20. <http://osvita.ua/school/technol/1413/>
21. <http://informatyka179.blox.ua/2010/10/Urok-1Vstup-Metod-proektiv-Osnovni-oznaki.html>

Додатки